

Almöstrand, Tjörns entré

Tjörns Naturskyddsförenings yttrande över förslag till detaljplan 2014-05-30

Tjörns Naturskyddsförening (TNF) har tagit del av handlingar och utställt planförslag, och lämnar härmed sitt yttrande om förslaget.

Utgångspunkter

Det finns mycket stora naturvärden i området som omfattas av detaljplanen. Området innehåller naturvärden klass ett enligt kommunens naturvårdsprogram. Naturvärdena utgör också en av orsakerna till att området ingår i riksintresse för friluftsliv. Det ligger också i närheten av ett Natura 2000-område (observera att verksamheter belägna utanför Natura 2000-området inte får menligt påverka inom Natura 2000-området). Det finns hotade arter både på land och i den marina miljön runt Almön. En rad åtgärder behövs för att förbättra livsvillkoren för dessa hotade arter. En exploatering, särskilt i den omfattning som föreslås, hotar emellertid att försämra för en rad arter även om långtgående "kompensationsåtgärder" vidtas.

Hela området är strandskyddat, för att skydda naturliga habitat och trygga tillgängligheten till stränderna för gemene man.

TNF styrelse har trots dessa stora naturvärden och särskilda omständigheter valt att ta en odogmatisk position som kan innebära en klok förändring av markanvändningen inom planområdet. Något som förhoppningsvis kan leda till en exploatering som kompromissar mellan olika värden till nytta för:

- besökande allmänhet - tillresande och närboende - till rekreationsområdet
- bevarandet av de stora naturvärdena
- de som vill bo i området
- de som vill bebygga det
- kommunens innevånare och vår gemensamma ekonomi

Generella synpunkter

Planens omfattning är förhållandevis stor, både beträffande områdets yta och den tänkta framtida ökningen av antalet boende. Syftet att skapa 350 bostäder kan innebära mellan ca 600 och ca 1000 nya boende på Almön, beroende på utformningen av bostäder, upplåtelseform mm. Detta är en mycket stor ökning, något som med säkerhet leder till ökad miljöpåverkan i form av *störningar av faunan och hot mot florán*. Såväl på land som i den marina miljön.

En lång rad andra miljöstörningar är kopplade till antalet människor som kommer bo och vistas inom området. Energianvändningen ökar självklart i relation till antalet boende (även om man skulle välja att ha krav på byggnadernas energistandard) vilket leder till de miljöeffekter som kommer från energisystemet. Dessutom ökar vattenanvändningen och mängden avloppsvatten som behöver hanteras i Höviksnäs

reningsverk (vars reningskapacitet inte ökats i den mån som krävs för att kompensera en stor ökning av befolkningen på nordöstra Tjörn).

Till dessa öknings av emissioner till luft och vatten skall också läggas den *ökade trafikvolymen*, och de med den förknippade miljöstörningarna - avgasutsläpp och buller. Det skall dock sägas att områdets placering mycket nära kollektivtrafik är bra ur miljösynpunkt - under förutsättning att de boende väljer att åka buss över broarna och tåg om de skall vidare mot Göteborg eller Uddevalla.

De ovan nämnda miljöpåverkningarna kan lindras genom *ett väsentligt lägre antal bostäder. TNF anser att 100-120 bostäder är ett mer rimligt antal.*

När det gäller fördelningen av dessa bostäder över ytan finns det några grundläggande överväganden att göra. *Hotade arters habitat skall inte äventyras utan skyddas och vårdas.* TNF noterar tacksamt att nordvästra delen av Almön planerats in som natur och att man tänker sig en skötselplan för naturområdena.

De bebyggda områdena kan emellertid göras till ytan mindre genom att man bygger färre men större (inte högre) huskroppar. Detta leder till att det både blir mer yta över åt naturen och som strövområde. Detta förslag behöver inte innebära att man gör hus som är så höga att de konkurrerar med landskapet (vilket är fallet med nuvarande planförslag). Landskapsbilden i området är skyddsvärd och Tjörn behöver inte ha ytterligare förstörda horisontlinjer. Det går istället utmärkt att räkna in 100-120 bostäder i ett begränsat antal 3-4 våningshus på de områden som inte innehåller naturvärden. I sammanhanget är det också lämpligt att se den delen av Almön som inte ingår i detaljplanen som ett framtida område för exploatering, även om det kommer behöva särskilda övervägande beträffande buller från väg 160. Totalt skulle det alltså kunna bli upp mot ca 180 bostäder totalt på Almön.

Hot mot arter förekommer också i havet, eller i dess omedelbara närhet, och det är med stor oro TNF noterar att man föreslagit en ny småbåtshamn i anslutning till den södra stranden. Närheten till de värdefulla grunda havsvikarna (naturvärde klass ett) och Natura 2000-området gör att man behöver hålla nere störningarna från verksamheter och olika aktiviteter (småbåtsrörelser, och de dessvärre alltmer populära kitesurfarna, jetski, ribb-båtar mm som ur fågelsynpunkt kan vara mycket negativt). Det enda säkra sättet att hålla nere dessa störningar är att minska tillgången till båtplatser och därmed aktiviteten i området.

Utnyttjandet av markområden i direkt anslutning till vatten skall undvikas av flera skäl. Dels är stränderna särskilt rika på naturvärden eftersom de utgör ett gränsområde mellan vatten och land som erbjuder särskilda livsvillkor för ett stort antal arter, dels måste allmänhetens tillgång till stränderna tryggas. Ett bra sätt att göra det i en detaljplan är att låta dem fortsatt vara strandskyddade och att därför inte upphäva strandskyddet vilket föreslås i planen för vissa områden. *Man bör också ställa långtgående krav på byggnationens utformning i strandnära lägen för att trygga allmänhetens tillgång till stränderna,* vilket går att göra utan att man anlägger särskilda strandpromenader. Den idé som finns på en särskild sådan promenad konstruerad längs berget på den sydöstra stranden bortom färjeläget bör helt utgå för att minska störningarna på den branta delen av Almöns sydostsida.

Ytterligare skäl för att begränsa byggnationen i närheten av vattnet är den *ökande risken för översvämningar till följd av en stigande havsnivå.* Nya forskningsresultat

indikerar att avsmältningen av den stora ismassan på Antarktis går fortare än beräknat varför Länsstyrelsens tidigare riktlinjer dessvärre får betraktas som otillräckliga. Det är alltså en förhållandevis stor del av området som kan beröras och vägens sträckning längs västra stranden av Almön kan inte betraktas som säker på lång sikt. Något som även gäller all annan infrastruktur inom låglänta områden på Tjörn.

Specifika synpunkter

MKB:n som utförts är avsevärt bättre än flera andra som Tjörns Naturskyddsförening tidigare tagit del av. Slutsatserna är rimliga och förhållandevis väl underbyggda, även om en bättre kvantifiering av olika miljökonsekvenser hade varit önskvärd. MKB:n hade också kunnat utvärdera fler alternativ än det enda som nu skett. Detta gör att skillnaderna mellan nollalternativet och förslaget mestadels är stora. Så stora att inverkan inte är acceptabel, även om olika föreslagna kompensationsåtgärder vidtas är exploateringsgraden för hög, lokaliseringen av huskropparna olämplig, och storleksfördelningen suboptimal. Vid "översättningen" från Callunas MKB till detaljplaneförslaget har man inte i alla avseenden tagit hänsyn till de slutsatser MKB:n innehåller.

Fågellivet på Almön har inte kartlagts inför detaljplaneförslaget och en ytlig analys av data från Artportalen ger att det i området påträffats 22 rödlistade fågelarter. Området innehåller också arter som finns i EU:s fågeldirektiv. *Det borde alltså funnits ett bättre underlag beträffande fågelfaunan.*

Floran har fått större uppmärksamhet och den sällsynta västkustrosen har lett till hänsynstagande, vilket tacksamt noterats av TNF. Västkustrosen riskerar emellertid att bli instängd i naturområdet på nordvästra Almön vid den i förslaget valda exploateringsgraden och fördelningen av huskroppar över området. TNF anser att det nuvarande förslaget leder till ökad fragmentering, instängning och begränsad spridningsmöjlighet för den hotade rosen. Exploateringsgraden behöver sänkas kraftigt för att både bevara naturvärdena och bibehålla attraktiviteten.

Sumpalskogen som ligger längst in i lagunen på Almöns sydvästra sida är skyddsvärd, och bör inte bebyggas.

Området i lagunen utanför sumpalskogen bör inte fyllas igen. Även om massor från schaktning behöver tas omhand så skall det inte ske genom en utfyllning av lagunen, vilket är en åtgärd som också riskerar försämra genomströmningen i Almösund. Bottenförhållandena i närheten skulle tjäna på en ökad vattengenomströmning. TNF anser att det är en åtgärd som bör vidtas inom ramen för de "kompensationsåtgärder" som kan krävas av exploatörer som erbjuder möjligheten att ta så stora naturvärden i anspråk som det här är frågan om. En ökning av genomströmningen borde fö ske alldeles oavsett exploateringsgraden på Almön och delvis finansieras av vägmyndigheterna, som bidragit till den försämring som skett från en tidigare historisk utgångspunkt med mycket bättre genomströmning.

En av de viktigaste aspekterna i detaljplaneförslaget är skötselplanen för naturområdena. Det är mycket angeläget att det inte bara blir en plan utan att det också blir ett bra genomförande på kort och lång sikt, något som kräver detaljerade

bindande ekonomiska avtal med markägare, exploatörer och utförare. Och inte minst en organisation kring detta. TNF har tidigare, och i andra sammanhang, fört fram att det finns ett behov av en kommunekolog som skulle kunna ansvara för Tjörns naturvårdsprogram. Skötselplanen för Almön är ytterligare ett exempel på ett ansvarsområde och en viktig arbetsuppgift för en kommunekolog.

För Tjörns Naturskyddsförening



Sverker Molander

ordförande